

26. april 2023
Side 1 af 5

Fremsendelse af Børn og unges budgetforslag for 2024 – 2027

I forbindelse med fremsendelse af Børn og Unges budgetforslag for 2024-2027 er der følgende opmærksomhedspunkter, som uddybes nedenfor:

- Specialområdet i form af skolernes betalingsbudgetter samt centrale udgifter til specialklassedrift og børn i dagtilbud med vidtgående støttebehov.
- Minimumsnormeringer, hvor muligheden for overholdelse af loven udhules af den årlige budgetreduktion, som fællesbidraget udgør, og hvor der er behov for at investere i rekrutteringsindsatser for at kunne tiltrække den nødvendige arbejdskraft.
- Kørselsrådets økonomi.
- Tandplejens økonomi

Rekruttering er et af de spørgsmål, som byrådet har udpeget som et vildt problem. Udfordringerne på Børn og Unges specialområde knytter sig blandt andet også til forebyggelsen af udfordringer med børn og unges mentale sundhed og trivsel, hvilket også er et af de vilde problemer, som byrådet arbejder med.

Specialundervisning

Det stigende antal børn, som har brug for et specialtilbud, afspejles ikke i budgetterne til specialområdet, der reguleres med børnetallet, som stort set har været konstant de senere år. De samlede årlige udgifter til specialundervisningsområdet er imidlertid steget støt de senere år. I samme periode har byrådet i forbindelse med budgetforlig øget budgetterne til specialundervisning og mellemformer med ca. 40 mio. kr. årligt, ligesom der er tilført midler fra finansloven mv. - I 2022 har skolerne skullet egenfinansiere merudgifterne til specialundervisning på godt 40 mio. kr. - I forbindelse med budgettet for 2023 er der afsat 55 mio. kr. årligt til Bredere Børnefællesskaber. Effekten af disse indsatser vil først kunne ses på lidt længere sigt. Der vil derfor også i de kommende år kunne forventes en stigning i den økonomiske udfordring på betalingsbudgettet.

Endvidere opstår der også tompladsudgifter. Baggrunden for, at de opstår er, at Aarhus Kommune er forpligtet til at kunne stille en plads til rådighed i det øjeblik, at en elev er visiteret til specialundervisning. Der er derfor nødt til at kunne oprettes pladser løbende, og pladsoprettelsen må baseres på prognoser, hvilket skaber en risiko for overkapacitet.

Stigningen i antallet af elever i specialklasser har været mindre end forventet i 2022. Der blev imidlertid oprettet pladser ud fra den forventede stigning. Det medfører dermed udgifter til drift af pladserne, som ikke dækkes af

BØRN OG UNGE

Rådmand
Aarhus Kommune

Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 89 40 23 51

Direkte e-mail:
raadmanden@mbu.aarhus.dk

skolernes betalinger. Den ufinansierede udgift udgør en merudgift på cirka 12 mio. kr. Tomplads-problematikken er særligt i udskolingen.

26. april 2023
Side 2 af 5

Stigning i antallet af børn med behov for et specialtilbud presser særligt specialskolernes kapacitet. Der er samtidig også pres på udbygning af de almene folkeskoler, blandt andet som en konsekvens af stigningen i antallet af specialklasser.

Jf. den nuværende specialprognose 2022 kan etablering af specialklasser på de almene folkeskoler rummes inden for skoleudbygningsreserven afsat i budgetforlig 2021. Det er dog forventningen, at den store vækst i specialklasserne vil medføre, at der i fremtiden vil blive behov for en højere grad af nybyggeri på folkeskolerne end tidligere set.

Specialskolerne Stensagerskolen og Langagerskolen oplever på lige fod med kommunens specialklasser at få flere elever. Allerede ved Stensagerskolens indflytning på Tovshøjskolen vil den fulde skolekapacitet være udnyttet, og der vil dermed ikke være kapacitet til at rumme den vækst i elevtallet, som forventes i de efterfølgende år. Langagerskolen er også presset på kapacitet trods af midler til udbygning, en midlertidig satellit på den tidligere Kolt Skole og ombygning af Elev Skole. Der er altså behov for at udvide begge specialskoletilbud inden for få år.

Styrkelse af indsatser for børn med vidtgående støttebehov

Både på landsplan og i Aarhus Kommune er der flere og flere børn, som er i udfordringer og ikke trives. Som følge af dette ses et stigende antal børn med specialpædagogiske behov i dagtilbud. Derfor er budgettet på handicapområdet i Børn og Unge generelt udfordret, da handicapområdet står for udmøntning af ressourcer til børn med støttekrævende behov i dagtilbud.

Efterspørgslen har fra 2020 til 2022 udviklet sig fra 276 til 324 gennemsnitlige antal bevillinger pr. måned samtidigt med, at det gennemsnitlige timetal pr. bevilling er sænket fra 17 til 16 timer. I 2022 indebar efterspørgslen et merforbrug på 12,1 mio. kr. i forhold til budgettet, som i 2023 forventes at stige til i omegnen af 15 mio. kr. Heri er indregnet, at finansieringen fra budgetforlig 2023 til ekstra specialdagtilbudspladser vil indebære et aftagende pres i antallet af bevillinger. I forlængelse af dette er der igangsat en undersøgelse af serviceniveauet samt et blik på oprettelse af specialgrupper i dagtilbud.

En stigende andel af børn er i segregerede tilbud eller har behov for en særlig indsats. Børn og Unges budgetmodeller på området regulerer alene i forhold til ændringer i det samlede børnetal. Når en stigende andel af børnene ikke kan trives i de almene tilbud, medfører det en økonomisk udfordring. Budgetmodellerne tager således ikke højde for den stigende andel af børn og unge, som af den ene eller den anden grund ikke trives i de almene tilbud.

26. april 2023
Side 3 af 5

Udgifterne forbundet med flere støttekrævende børn er ikke længere muligt at finansiere inden for budgettet til handicapmidler, hvorfor dagtilbuddenes ressourcer til almenområdet også udfordres. En tilførsel af ressourcer er således nødvendig for at kunne imødekomme dagtilbuddenes udfordringer med at sikre gode pædagogiske rammer for børn med vidtgående støttebehov. Dertil kommer, at personale ansat for ressourcer til børn med vidtgående støttebehov tæller med i opgørelsen af minimumsnormeringer. Det betyder, at flere ressourcer til vidtgående støttebehov har direkte effekt for muligheden for at efterleve minimumsnormeringer.

Stigningen i antallet af børn i specialtilbud er et blandt flere udtryk for den stigende mistrivsel blandt børn og unge. Et aktivt fritidsliv og deltagelse i foreningslivet har en positiv betydning for børns læring, trivsel og udvikling. Ikke alle børn har lige gode muligheder for at deltage i foreningslivet, hvilket særligt er tilfældet i de udsatte boligområder. Hvis pædagoger og lærere i dagtilbud, skoler, SFO og UngiAarhus i udsatte boligområder kunne blive frikøbt nogle timer om ugen, vil de etablere samarbejder med foreninger, hvor børnene bliver introduceret til deltagelse i foreningslivet. Dette initiativ vil betyde, at der vil skulle tilføres flere ressourcer til dagtilbud og skoler til frikøb af medarbejdere.

Minimumsnormeringer – muligheden for at overholde loven udhules af fællesbidraget

Aarhus Kommune efterlever umiddelbart minimumsnormeringer i 2022, men også kun lige akkurat. Det er baseret på tal fra Børn og Unges normeringsrapport, som ikke 1:1 vil svare til de officielle tal fra Danmarks Statistik, når de udkommer senere på året. I de kommende år vil det dog være sværere for Aarhus Kommune at overholde minimumsnormeringer. Det skyldes, at der er økonomiske- og personalemæssige udfordringer, der vil svække mulighederne for at efterleve minimumsnormeringer i 2024 og frem.

En væsentlig udfordring er, at dagtilbuddenes budget er for lavt. På kort sigt vil der i 2024 ikke være et budget, der med tilstrækkelig sikkerhed giver mulighed for minimumsnormeringer. Det skyldes, at dagtilbuddenes budget kun på yderste marginal forventes at kunne dække udgifter til minimumsnormeringer i 2024. Derudover er dagtilbuddenes opsparing næsten væk. Der er således ikke råderum til at håndtere ukendte såvel som kendte udfordringer. Særligt mangler der som ovenfor nævnt ressourcer til et voksende antal børn med et vidtgående støttebehov i dagtilbuddene. Samtidig vil de årlige krav om budgetreduktioner på grund af fællesbidraget gradvist mindske budgettet.

Med fællesbidraget på dagtilbudsområdet er der i praksis tale om besparelser og ikke effektiviseringer. Det skyldes, at det er vanskeligt for dagtilbuddene at reducere udgifterne yderligere på et løntungt område, hvor der

samtidigt er lovkrav om minimumsnormeringer. Loven om minimumsnormeringer er derudover skruet sådan sammen, at selv hvis dagtilbuddene kan effektivisere personalets arbejdstid, så personalet har mere tid på gulvet med børnene, vil normeringerne være uændrede. Dette fordi, at de officielle normeringer er "papirnormeringer", hvor der ikke justeres for personalets faktiske tid med børn. Det er også svært at "ombytte" uddannet med billigere ikke-uddannet arbejdskraft. Dels giver det en kvalitetsforringelse til ulempe for børnene. Dels skal uddannelsessammensætningen som minimum fastholdes på 2020-niveau, jf. forventning hos aftalepartierne bag minimumsnormeringer.

26. april 2023
Side 4 af 5

Minimumsnormeringer – rekruttering af den relevante arbejdskraft

En anden markant udfordring er, at et tilstrækkeligt budget ikke alene sikrer minimumsnormeringer. Voksende børnetal, mindre ungdomsårgange og markant faldende søgning mod pædagoguddannelsen gør det svært at skaffe nok personale. Det viser sig blandt andet ved, at Aarhus Byråd vedtog at ændre pasningsgarantien på grund af rekrutteringsudfordringer. Det er således vanskeligt at overholde minimumsnormeringer, hvis budgettet ikke kan omsættes til personale i dagtilbuddene. Derudover er der en forventning om, at uddannelsessammensætningen blandt personalet som minimum fastholdes på 2020-niveau som nævnt ovenfor. Ifølge Børn og Unges egne tal er uddannelsesandelen faldet siden 2020. Derfor er det nødvendigt med indsatser, der kan bidrage til at fastholde, tiltrække og rekruttere pædagogisk personale.

De indsatser der kan igangsættes, drejer sig om følgende:

- Styrket indsats i Enheden for Fremtidig Arbejdskraft med fokus på "Op i tid"
- Flere pædagogiske assistenter
- Fastholdelse af seniorer

Kørselsrådets økonomi

Der har over en årrække været en ubalance på kørselsområdet. Ubalancen har været svingende på grund af bl.a. udsving i budgettal, corona m.v. Merforbruget løb i regnskab 2022 op i knap 31 mio. kr.

Udgiftsvæksten kan tilskrives en kombination af:

- At flere børn har behov for befordring, bl.a. som en konsekvens af, at der er flere børn i segregerede tilbud.
- Stigende priser på kørsel – en stigning der ligger ud over den prisfremskrivning, der indarbejdes i budgetterne, og som har været særligt udtalt fra 2021 til 2022 pga. inflationen.
- Et dyrere kørselsmønster bl.a. i form af, at flere børn køres alene (solo- og skyggekørsler).

Merforbruget har nu en størrelse, hvor det ikke i samme omfang som tidligere vurderes muligt at finansiere merforbruget via mindreforbrug på andre poster eller via Børn og Unges samlede ramme. Det er derudover usikkert, om de ændringer til et lavere serviceniveau, der vil blive foreslået i forbindelse med det igangværende kørselsprojekt, vil kunne finansiere udgiftsstigningen. Spareforslaget om optimering af kørselsområdet forventes gennemført som forudsat i sparekataloget, og forventes at medføre en markant reduktion i udgifterne, og bliver med den konstaterede stigning i underskuddet i 2022 endnu mere relevant.

26. april 2023
Side 5 af 5

Tandpleje

Målgruppen for tandplejen udvides med de 18-21-årige. På kort sigt giver dette en kapacitetsudfordring. I budget 2024 er det vigtigste at få afsat anlægsmidler (ca. 31 mio. kr.). Opførelse af storklinik på Daugbjergvej omfatter en anslået projektsum på 55,3 mio. kr.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har en pulje, som Aarhus Kommune i første omgang har søgt og fået bevilget 24,4 mio. kr. fra, som bliver udmøntet over to år på betingelse af opførelse af projektet. Den øvrige del af finansieringen skal Aarhus Kommune selv sikre, og det er en betingelse for modtagelse af bevilling fra ministeriet, at Aarhus Kommune finansierer restsummen.

Budgettemaer

Børn og Unge-udvalget behandler i løbet af foråret en række budgettemaer, hvor forskellige udfordringer og deres løsningsmuligheder præsenteres. Der behandles følgende budgettemaer:

Dato for udvalgsbehandling	Budgettema
3. maj	Minimumsnormeringer i dagtilbud
3.maj	Fælles om fremtidens skole
17. maj	Unge mentale sundhed og trivsel
17. maj	Bredere børnefællesskaber og specialområdet
31.maj	Sundhed
31. maj	Integration

Med venlig hilsen

Thomas Medom